

רשת
שיעורים
תורה

היכלי תורה

ערש"ק פרשת חיי שרה כב השו"ת תשסח ♦ דף היומי בבלי: כתובות סג ירושלמי: תענית כד משנ"ב: קו:

ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען... (כג, ב)

יש לדקדק, מה ראה הכתוב במקום זה לדקדק בשמות המקום, ולכפול את שניהם, ואם חברון הוא שמה המובהק ובו יצא טבעה בעולם, מדוע הוצרך להזכיר את השם קרית ארבע.

והנה נסתפקו בגמרא (סנהדרין מו, ב) איבעיא להו, הספידיא יקרא דחיי הוי, או יקרא דשכבי הוי, כלומר, ההספד שמספידין את המת, אם עיקרו הוא לכבוד המת או מפני כבוד משפחתו, הנפקא מינה היא, אם ציוה קודם מותו שלא יספדוהו, אם ההספד הוא מכבוד המת, אנו מצייתים לו שהרי בו הדבר תלוי, אבל אם ההספד מכבוד החיים, אין בדבריו כלום. או להיפך, אם היורשים מסרבים לתת מממונם את שכר הספדנים, אם ההספד הוא מכבוד החיים הרשות בידם, אבל אם ההספד מכבוד המת, כופין אותם שישלמו את שכר ההספד.

ובאה הגמרא ללמוד מהמקרא "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכיתה", והרי בשעת מיתת שרה עדיין לא שב אברהם מעקידת יצחק, ואם תאמר שההספד הוא לכבוד החיים, כיצד זה השהו את שרה עד שוב אברהם, ואם כן ראה מכאן שההספד הוא מכבוד המת, ולפיכך כיון שהלינוה לכבודה, שפיר עשו שהמתינו לאברהם. ודחתה הגמרא שאין מכאן ראייה, שהרי אף אם ההספד מכבוד החיים, מכל מקום נח לה לשרה שיתכבד אברהם בהספדה, ומותר להשהותה.

ויש לתמוה, איך סלקא אדעתא של הגמרא להוכיח מהספדה של שרה, וכי מי היה שם באותה שעה שניתן ללמוד ממעשיו, והלא אברהם העוקד ויצחק הנעקד הוליכו עמם את ישמעאל ואליעזר, ומי הם הנותרים שידעו לדון בחיוב ההספד אם הוא יקרא דשכבי או יקרא דחיי, שמהם נוכל לקבוע הלכה לדורות. על כרחנו צריכים אנו לומר שהיו אלה ענר אשכל וממרא בעלי ברית אברהם ואוהבים לו, ובודאי שלמדם והודיע להם אברהם עניני המצוות, ועל פיו של אברהם היו עושים ונוהגים כל מעשיהם, ולפיכך אפשר ללמוד תורה מהם.

מעתה מובן היטב מה שדקדקה התורה ואמרה "ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון", שמתוך שהיתה מיתתה בקרית ארבע, שאמרו חז"ל שנקראה כך על שם ארבעה צדיקים שדרו בה, ענר אשכל ואברהם, זו היתה הסבה שמתוך כך "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכיתה", כי אלולא הם לא היה שם מי שמבין ויודע ענין ההספד, והיו קוברים אותה מיד בטרם שוב אברהם.

ע"פ שנות חיים

נושאי ה'דף' בעלון

יחוס ב'בן אחר בת'.....כתובות סב

עריכת חתונה בבית אב

באולם.....כתובות סג

קימת אב מפני בנו הקטן שהוא תלמיד חכם.....כתובות סג

חיוב על האדם להניח אצל אשתו מעות.....כתובות סד

אכילת מאכלים המסוכנים לבריאות.....כתובות סה

הליכה אחר המנהג בזכות קריאת השמות לילדים.....כתובות סו

איסוף צדקה לשם קניית דירה.....כתובות סז

צדקה לאדם שאינו משתדל לפרנסתו.....כתובות סח

כפתור ופרח.....עמוד 6

ביקור מיוחד ומרומם
בעיר התורה ליקוואד
עמוד 7 - 9

להצטרפות לקבלת הגיליון באופן קבוע ניתן לשלוח בקשה ל:

tora10@bezeqint.net

יחוס ב'בן אחר בת'

בסוגיין אמרו שרבי בא משפטיה שהיה בנו של דוד המלך מאשתו אביטל, ורבי חייא בא משמעתי אחי דוד ופירש"י שלכך לא עלה זיוגם יפה שגדלה מעלת רבי שהוא מזרע המלוכה ממעלת בתו של רבי חייא.

והאריכו המפרשים לדון אם יחוס רבי לשפטיה היה מצד הזכרים שבמשפחה או שמא מנקבה.

ובמצפה איתן (ד"ה רבי) ציין לדברי הירושלמי (פי"ב ה"ג) שאמו של רבי היתה מזרע דוד, ואביו היה משבט בנימין. וע"ע **ביעב"ץ וביפה עינים** מה שכתבו בזה.

ובשו"ת משפטים ישרים (ח"א ס' תכב) כתב קצת מהחכמים שתקעו עצמן לומר שגם זרע הבת יש לו שררת זקינו והביאו ראיה לזה מרבי ע"ה שאמרו עליו בירושלמי שבא מצד נקבה, ועם היות שדברי הש"ס שלנו מוכרחים הפך זה שאמרו שרבי בא משפטיה בן אביטל, ור' חייא משמעתי אחי דוד ופירש"י שלכך לא עלה זיוגם יפה שגדלה מעלת רבי שהוא מזרע המלוכה ואם נדחוק שאמרו משפטיה בן אביטל היינו שהיה מזרע דוד המלך מנקבה יש תימה גדול איך גדל כח נקבה של בית דוד על זרע הזכר של משפחת בית אביו.

[ועיי"ש עוד מה שהאריך לדון אם היה זרעו מזכר או נקבה]. וע"ע בשבת (נו.) בספר הפרדס לרש"י (סי' נח) **וביפה תלמוד** מה שציין בזה.

ובסדר הדורות (ערך רבי יהודה הנשיא אות ג) כתב שרבי היה בנו של רשב"ג והיה מהלל, מזרע דוד מאביו, ואמו מבנימין.

ו**כתב במשפטים ישרים** (שם), איך שיהיה אפילו לדעת הירושלמי דרבי אתי מנוקביא אין ראיה משם לשיהיה שום שררה לזרע הבת דרבי ע"ה לא היתה גדולתו מצד היותו מזרע דוד לבד, אך מצד גדולתו ומצד גדולת אבותיו בתורה ובמעשים מכל המון חכמי דורו היא שעמדה לו, ותחלת נשיאות הלל ע"ה היתה ע"י מעשה שגבר בחכמתו על בני בתירא ע"ה. תדע שקודם הלל ע"ה היו הזוגות יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי שמעיה ואבטליון ולא נזכר בא' מהם שהיה מזרע דוד לא מן הזכרים ולא מן הנקבות ומוכרח שמה שאמרו ר' אתי מנוקביא ע"ד אי בר אוריין ובר אבהן יאי ויאי אבל לא היתה גדולתו בחיוב מצד אבותיו כי אין חיוב על ישראל לעשות כל השררות מבית דוד כ"א שררת המלוכה דוקא ובפרט שררה שיש לה עסק בחכמה ובתורה כשררת הנשיאות של רבי ואבותיו אינה תלויה בזרע בית דוד כ"א בחכם ימלל גבורות ה' וישמיע כל תהלתו. ובמס' עוקצין אמרו בקשו להסיר הנשיאות מרשב"ג אביו של רבי הנז' בסוף הוריות אלא ודאי שאין החיוב לתת השררה לבית דוד כ"א המלוכה דוקא שאינה תלויה בחכמה ודוגמת זה שררת הריש גלותא שלא היה מוכרח להיותו חכם והרבה ריש גלותא שלא היו בני תורה משא"כ הנשיאים שהיו מוכרחים להיות גדולי הדור בתורה מכל בני דורם וא"כ אין ראיה כלל משררת רבי ע"ה דאתי מנוקביא לס' הירושלמי, וגם מדברי רבי עצמו יש ללמוד כן שאמר שאם יבא ריש גלותא יושיבנו למעלה ממנו דהוא מן דוכריא וכו' משמע שאין שררה לבא מן הבנות שאלו היתה לו שררה למה יכפוף ראשו אליו אלא ודאי דהכי קאמר שהוא מן הזכרים שיש להם שררה מן הדין ואנא מנוקביא שאין להם שררה מן הדין כלל אלא ריח שררה בעלמא כאמור.

עריכת חתונה בבית או באולם

בסוגיין, רבי איעסק ליה לבריה בי רבי חייא. ומצאנו לשון זה 'אייעסק ליה לבריה כמה פעמים בש"ס (ברכות כה: לעיל ח'ז: נג.) וכתב בספר **ברכת אליהו** (סוף הספר) שבימי התלמוד הקפידו לא לעשות את החופה בבית שדרו בו, ואף שהבית היה גדול, אלא היו עושים את החופה בבית של אחרים, משום שלא מסמנא מילתא. ובפדה את אברהם כתב שלכן הקפידו חז"ל לכתוב פעמים רבות היכן היה מקום החופה.

אך **בסגולות ישראל** (מערכת ח אות מח) כתב ולדעתי הצעירה לא זכיתי להבין דברי הרב זכרוננו לברכה. הלשון איעסק לבריה וכו' הכונה ששידך את בנו עם האיש הנזכר ולא שעשה את החופה עם האיש הנזכר, והוכח כן מסוגיין שמבואר כן להדיא שבתחילה רבי עשה חתונה לבנו עם בת רבי חנינא, ולאחר שמתה חיתנו עם בת רבי יוסי בן זמרא, ועוד כתב שאם הגמ' היתה אומרת שעשה החתונה בבית של אחר דהיינו לא בבית הורי החתן ולא בבית הורי הכלה, היה מקום להוכיח אבל מכיון שבגמ' מבואר שהחתונה היתה בבית הורי הכלה אין זה אלא משום שכן היה המנהג לעשות החתונה בבית הכלה, ולא מטעם אחר (וראה לעיל מקום עשיית החתונה).

קימת אב מפני בנו הקטן שהוא תלמיד חכם

בסוגיין. על לביתיה, על בריה, קם קמיה. וכתב **בשו"ת אג"מ** (אבהע"ז ח"ג סי' כח) שאף שנמצא שהיה ר' אושעיא אז רק פחות מ"ב שנה אין תימה מה שכבר נתגדל בתורה עד שאביו ר' חמא קם קמיה דכמה ינוקא שהיו קטנים ביותר מצינו שהיו גדולים בתורה כינוקא דר"ל וכינוקא בן שש שנים דתנא מסכת ע"ז ובעו מיניה הלכות יין נסך ופשיט דניסוך דרגל לאו שמייה ניסוך בע"ז דף נ"ו, שלכן אין זה תימה שיעמוד לפני ר' אושעיא שהיה בן י"ב שנה בערך, ויהיה ראיה מזה דגם לפני קטן אם אך הוא גדול בתורה חייבין לעמוד מפניו.

ראיה זו כתבה כבר **הגר"א**. עיין **בשו"ע** (יו"ד סי' רמד ס"א) מצות עשה לקום מפני כל חכם, אפילו אינו זקן אלא יניק וחכים, ואפי' אינו רבו, רק שהוא גדול ממנו וראוי ללמוד ממנו. **ובביאור הגר"א** (סק"א) כתב מקור לדין זה גם ממה שאמרו בסוגיין קם קמיה וכו'.

והנה **בשו"ע** (יו"ד סי' רמ ס"ז) נפסק שחייב בן לעמוד מפני אביו. ואם האב תלמיד בנו, כל אחד מהם עומד מפני השני. ועיין **ברמ"א** (שם).

ובברכי יוסף (שם סק"ב) כתב שהסמ"ג הביא ראיה ממה שאמרו בסוגיין 'מי איכא אבא דקאים מקמיה בריה' שאין אב צריך לעמוד מפני בנו תלמיד חכם. אך, **החיד"א** כתב שאין ראיה זו מכרעת. **ובפתח עינים** (ד"ה קם מקמיה) כתב שהשבר קשה להוכיח משיחה קלה דדביתהו דר' חמא, ועיי"ש עוד מה שכתב בזה. וע"ע **ביד שאול** (שם אות ח), **דעת תורה** (שם ס"ז), **מצפה אריה** (שם ס"ח) שדנו אם יש להוכיח מסוגיין.

חיוב על האדם להניח אצל אשתו מעות

בסוגיין מבואר שצריך ליתן לאשתו מזון לט"ו סעודות בשבוע דהיינו ב' סעודות כל יום וביום ו' סעודה אחת ובשבת ג' סעודות ובמוצ"ש סעודה אחת. וכמו"כ צריך ליתן לה מעה כסף לצרכיה הקטנים. וכך נפסק בשו"ע (אבהע"ז סי' ע"ג), וראה באליבא דהלכתא עוד חילוקי דינים בזה.

והנה בסוגיין מבואר שלבד מכך צריך ליתן לה עוד מזון סעודה אחת עבור אורחים. ובתשורת ש"י (שם) דן בטעם שהשו"ע השמיט הלכה זו.

ובביאור הלכה זו, כתב האג"מ (יו"ד ח"א סי' קמג) שלכאורה תמוה הא אין מחוייב ליתן לה שתחלק לצדקה. וביאר שכיון שהוא דבר שכל אחד נותן אם מזדמן לו הוא בכלל חיוב מזונותיה דאין יכול לומר לה שתהיה אכזרית ולא תתבייש ולא תתן.

ובפתחי חושן (אישות פ"ט הערה קלה) כתב שבזמנינו צריך הבעל להשאיר לאשתו קצת מעות כדי שתוכל ליתן צדקה לעניים המחזרים על הפתחים.

וציין שמבואר כן בשו"ת רב פעלים (ח"ב אבהע"ז סי' לב) שדן שם באשה שבעלה מביא לה כל צרכי הבית הן מאכל הן משקה הן כסות וכיוצא, אך בעלה קמצן ואינו רוצה שתתן לעניים מברכת הבית מיני מאכל וכיוצא כנהוג בבתי העשירים אע"פ שהוא עשיר, אך היא נדיבה וקשה עליה הדבר הזה לקמץ ידה, אלא תרצה לפתוח ידה לעניים ואביונים, ולכן שואלת אם יש בזה חשש גזל מאחר דבעלה אין לו רצון בכך. והשיב עפ"י דברי המהר"ם מינץ ז"ל (בתשובה סי' ז) שהשיב להשואל, נ"ל אם היתה אחותך בעלת צדקה ורצתה לתת לקרוביה דבר נכון לפי עושרה שלא היה בעלה מצי למחות בידה כדתניא המדיר את אשתו וכו' ש"מ כל מה שדרך נשים לעשות אפילו מידי אדית ביה חסרון כיס לא מצי הבעל למחות בידה ה"נ לא שנא, ומה לדבר הרשות אינו יכול למחות בידה, מכ"ש ליתן צדקה דהוא מצוה רבה עכ"ל, ובכיוצא בענין זה סבורי אסבר הרב מלאכי הכהן ז"ל בתשובתו אשר הובאה בס' בית יאודה (ח"ב סי' מ"ז) וז"ל, דאם אנו אומרים דאמרו חז"ל דעת כל אדם שאינו מקפיד כשאשתו נותנת מתנה מועטת לצדקה ואפילו בלתי רשותו, א"כ לא מצי שוב להקפיד על דבר ששאר בני אדם אין מקפידין בו, כי כאשר נשאה סתם הוי כאלו פירש בהדיה שלא ימחה עליה בתתה דבר מועט לצדקה, וכיון דאיכא הכי אמדן דעת רז"ל הוי כפירש בהדיה דאין ספק שלא יוכל למחות עליה כיון דע"מ כן נשאה, השתא נמי לא שנא וכו', ועל כגון דא קאמר רב אשי בכתובות גבי מתניתין המקדש האשה ע"מ שאין עליה נדרים, ונמצאו עליה נדרים דאינה מקודשת, דבמידי דלא קפדי ביה אינשי לא הוי קפידא, ובנ"ד נמי אלו נניח שאמרו רז"ל דעת כל אדם שאינו מקפיד, אז כשבא בעל האשה למחות עליה לא מהניא מחאתו כלל וכו'.

עכ"ד ע"ש. הנה כי כן בנידון השאלה יש להשיב שיכולה האשה הנז' לתת מברכת הבית הן מאכל הן מעט מעות לעניים ולנכאים הדופקים על פתח הנדיבים, כדרך שנותנים בתי העשירים שהם במדרגה שלה, ואפילו אם הם עשירים מעט יותר ממנה, וכמ"ש הגאון מהר"ם מינץ ז"ל, ואז אע"פ שבעלה קמצן ומוחה ואינו רוצה שתתן כלום, אינה צריכה לשמוע לו בזה, מיהו לא תרבה לתת יותר מן הנהוג בבתי העשירים הנדיבים שהם במדרגה אחת עמה, או מעט יותר ממדרגתה.

אכילת מאכלים המסוכנים לבריאות

כתב הראב"ד (שער הקדושה), אין צריך לומר שישמור אדם מן המאכלים שהוא מכיר שהן מזיקין אותו כי האוכל דברים המזיקין אותו ואפשר לו זולתו הרי הוא פושע בגופו ופושע בנפשו מפני שהולך אחר תאוותו ואינו חושש על אבידת גופו והיא היא דרך היצה"ר ועצת הסכלים להסיתו מדרך החיים אל דרך המוות, וידע כל חי המדבר שאין דרך ליצה"ר אלא מדרך ההיתר ופתח דרכו מן המותר אצלו, ואם ישמור את הפתח אינו צריך שימור אחר, וכבר ערכתי את הכל לפניך בתחלת השער הזה, כי דרך היועץ הבליעל ההוא למלאות תאוותו מן המותר לו, ואחרי הרגילו בהיתר והרגיל את נפשו להיות שוקקה כל עת ולהיותה מוכנת על רעבונה, אז יסיתנה לאסור הקל ומן הקל אל החמור כאשר אמרתי לך, ועל זה תזהר בהיתר, ואם תגדור בו את עצמך ותמעיט תאוותך מהמותר לך מובטח אתה שלא יסיתך עוד יצרך אל האסור.

ועיין רמ"א (יו"ד סי' קטז) שכתב וכן יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה כי סכנתא חמירא מאיסורא, ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור.

והנה כתב הרמב"ם (דעות פ"ד ה"ט) יש מאכלות שהם רעים ביותר עד מאד וראוי לאדם שלא לאוכלן לעולם, כגון הדגים הגדולים המלוחים הישנים והגבינה המלוחה הישנה והכמהין ופטירות וכו' וכן כל מאכל שריחו רע או מר ביותר הרי אלו לגוף כמו סם המות וכו'. עוד כתב (שם ה"א) לעולם ימנע אדם עצמו מפירות האילנות ולא ירבה מהם ואפילו יבשין ואצ"ל רטובים, אבל קודם שיתבשלו כל צרכן הרי הם כחרבות לגוף וכן החרובים רעים לעולם כו' עוד כתב (שם ה"ו) שאכילה גסה לגוף כל אדם כמו סם המות, והוא עיקר לכל החלאים כו' הוא ששלמה אמר בחכמתו שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

והנה בשו"ת הרשב"א (ח"ד סי' קכב) דן באשה שנדרה שתשתה סם להתעבר ובעלה אינו רוצה שתשתה לפי שאין סם שאינו יפה לזה ורע לזה, והשיב הרשב"א ז"ל שאינו יכול להפר שאם אתה אומר כן מפני שאין לך סם שאינו רע במקצתו א"כ לחם לא תאכל ופירות לא תאכל שהכל יודעין שרובן קשים לגוף כחרבות ע"ש.

ובס' מנחת קנאות (מאבא מרי לרשב"א מכתב מס' 781 בא"ד) וז"ל והגע עצמך מי שירצה לאכול בצל רע ללב כלום יש בידם כח לנדותו וכו' ובאמת כי גמ' מפורשת היא (בסוגיין) מוסיפין לה יין שהיין יפה לחלב, והרמב"ם (אישות פכ"א) כתב, פסקו לה מזונות הראויות לה והיא רוצה לאכול יותר או מאכלות אחרות מפני חולי התאוה שיש בה הרי זו אוכלת משלה כל מה שתרצה ואין הבעל יכול לעכב ולומר שאם תאכל יותר מדאי או תאכל מאכל רע ימות הולד מפני שצער גופה קודם, ופי' הב"י (אבהע"ז סי' פ) שדעת הרמב"ם כיון דקתני בגמ' דאוכלת הרבה משום צערא דידה ואינה חוששת להיזק הולד ממילא משמע דה"ה למאכלים הרעים אם מתאוה להם שאוכלתן משום צערא דידה, ואף הטור והר"ן שתמהו על הרמב"ם לא תמהו אלא כשמזיק לולד אבל כשהיא לעצמה לית מאן דחש שאינו יכול למחות.

וע"ע בסגולות ישראל (מערכת ש אות נט) שהאריך להוכיח באיסור אכילת דברים מסוכנים, וכן האריך שם לאסור העישון, ועיין בבאר משה (ח"א סי' ס), ובאגרות משה (ח"ב סי' עו).

יום שלישי כה השון

כתובות סו

הליכה אחר המנהג בזכות קריאת השמות לילדים

בשו"ת חלקת יעקב (יו"ד סי' קלו) נשאל בדבר ראובן שנשא אשה, ושם אמה [חמותו], כשם אמו הנפטרת. וכעת נולדה להם בת, וחפץ ראובן לתת לה שם אחר אמו הנפטרת, אך אשתו וגם הוריה אינם מסכימים לכך.

וכתב להשיב שלכאורה, כיון שדמי הולדות להבעל, ולאחר שנולדו הולדות הבעל מחויב לזונם, כמבואר לעיל (מט:), וכן נפסק **בשו"ע** (אבהע"ז סי' עא), וכמו כן לענין מילה החוב מוטל רק על האב ולא על האם כלל, כמבואר **בשו"ע** (יו"ד סי' רסא), וכיון שקריאת השם היא בשעת המילה וביד האב לעשות לשליח לכל מי שירצה, כמו כן לענין קריאת השם יכול האב לעשות כל מה שירצה. ואשתו ובפרט הוריה אינם יכולים כלל לעכב, וכיון שהוא רוצה לעשות נחת רוח לאמו לקרוא לבתו על שמה, כמבואר בכמה מקומות שיש בכך מעלה, ומנהג ישראל תורה, לעשות כיבוד לאבות לאחר המיתה בזה שקורין להבנים על שם אבותם, א"כ מי יכול לעכב על ידו.

אכן כתב שם שאין זה אלא מושכל הראשון, שהרי א"כ יהיה תמיד הברירה רק ביד האב ליתן השם להנולד ולא האם - ומצינו בתורה הקדושה שהאמהות היו קורין את השם, שהרי נאמר כמה פעמים 'ותקרא' וכן המנהג מקדמת דנא, כמבואר בדעת זקנים מבעלי **התוס'** (פרשת וישב) על הפסוק ותקרא את שמו שלה, שכך היה מנהגם שהוא היה קורא לבנו ראשון שם והיא קוראת שם לשני, ועיין **בעקרי הד"ט** (יו"ד סי' כו סק"ז) שמבואר שיש שנוהגים לקרא לבן ראשון בשם אביו.

וא"כ היות שכך המנהג, ומתחילת הנשואין קיבל הבעל על עצמו להתנהג כמנהג המדינה, כמו לענין כתובה שמבואר בסוגיין דעת רשב"ג שהולכים כמנהג המדינה, וכן נפסק **בשו"ע** (אבהע"ז סי' סו סי"א) שהכל כמנהג המדינה, וכן מצינו לגבי דינים נוספים בחיובי בעל ואשתו שהולכים כמנהג המדינה, א"כ ממילא אם אשתו מקפדת במה שגם העולם מקפידין שלא לקרות הנולד בשם אמה בחייה יכולה לעכב.

ועי"ש שהאריך עוד אם יש מקום לקפידא זו, ומ"מ סיים שכיון דידיעין המנהג היום, רובא דרובא בעוה"ר דבשם הלידה הנקרא על שם האבות משתמשים רק לדבר שבקדושה, מי שברך כתובה גט וכדומה, והקריאה הרגילה ותמידה היא שם חול דומה לשמות הגוים. ובאופן כזה, פשיטא דאין להקפיד לקרות בתו בשם אמו, אם שם החול שהוא שם הקריאה התדירה יהיה משונה משם חמותה. וליתר תוקף ועוז כשיוסיף לבתו עוד שם לשם שהוא על אמו, בודאי אין שום חשש כלל. והוסיף שם **שביהודה יעלה** (יו"ד סי' רמז) כתב שיש להקפיד בזה, משום שהיום הכל מקפידין, אכן **בשד"ח** (מערכת חתן וכלה סק"ה) מבואר שהוא תלוי במנהג. וע"ע בספר **כתר אפרים** (לט), **מגיד מישרים** (פרשת שמות).

לעדכון ורישום שיעורי תורה ניתן לשלוח

פקס ל - 03-543-5757

או לתד. 5717 חיפה

יום רביעי כה השון

כתובות סז

איסוף צדקה לשם קניית דירה

במשנה מבואר שהמשיא את היתומה לא יפחות לה מחמישים זוז. ולקמן (עמוד ב) אמרו, תנו רבנן יתום שבא לישא, שוכרין לו בית ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו, ואחר כך משיאין לו אשה, שנאמר (דברים טו ח) די מחסורו אשר יחסר לו, די מחסורו - זה הבית, אשר יחסר - זה מטה ושלחן, לו - זו אשה, וכן הוא אומר (בראשית ב יח) אעשה לו עזר כנגדו. וכן נפסק **ברמב"ם ובשו"ע** (ראה אליבא דהלכתא).

ובתורה תמימה (דברים כ הערה לא) כתב שמבואר שיתום הבא להינשא נותנים לו רק את הדברים המבוארים בגמ' ולא יותר, דהיינו שאין נותנים לו קנין בית, לא מטע כרם, ולא פרנסה.

והנה **בשו"ת שבט הלוי** (ח"ט סי' רב) נשאל בענין שאוספים באחרונה סכומים עצומים לצורך הכנסת כלה וחתן, והסכומים האלה הרבה פעמים אינם הולכים לצרכי חתן וכלה הנחוצים ביותר, אלא לצורך קניית דירה וריהוט, ויש אפשרות לחתן וכלה לגור כהיום בכבוד במקומות תורה קצת רחוקים ששם קניית דירה זולה יותר, א"כ אולי אין זה גדר נתינת מצוה, ועכ"פ לא נתינה לעניים.

והשיב, שמלשון הש"ס 'שוכרין לו דירה' ודאי משמע שלקנות לו בית אין מחויבים. ואף אם נאמר שכהיום גם קניית דירה הוא בכלל 'די מחסורו' כיון שבלא שיהא לו דירה לא ימצא אשה, מ"מ פשיטא שרק הדירה הכי זולה היא בכלל צדקה ולא דירה רחבה בת כמה וכמה חדרים, והוכיח שם שהחיוב הוא רק למלאות החסרון ולא ליתן לו מה שהוא דרך עשירות.

וכמו שכתב **המאירי** (בסוגיין) יתום שבא לישא עושין לו כל צרכו מן הצדקה בצמצום וכו' ואח"כ משיאין לו אשה וכולם בצמצום גדול. ויש להוסיף ולומר שדין זה שאין חיוב להעשיר את העני, שייך גם בעני שהוא בן טובים ועשירים, ואף שמחויבים ליתן לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, היינו לתת לו רק בשביל אורח חייו כאשר הוא רגיל ולא יתרעם על גורלו, אבל פשיטא שלהעשירו אין חיוב.

עוד כתב (ח"ד סי' קל) שאף באופן שיש חיוב לסייע לו לקנות דירה, היות ודירות בזמן הזה עולים הון עתק פשיטא שבכה"ג ההלכה היא שמוטל רק על הכלל ולא על הפרט, גם לעשירים ביותר, אלא דבחלוקת הכלל בנתינתם יתנו הכל לפי ממונם ועשרם.

עוד יש לדון באופן שיש לסייע לו לקנות דירה, אך יש ביד החתן אפשרות לקנות דירה במקום זול יותר, והוא רוצה לקנות במקום היוקר, אם צריך לסייע לו או לא.

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' עב) כתב אם יכול לומר לו אל תקנה דירה במקום היוקר, וכן בנוגע לרהיטים וכיוצ"ב, נראה שבכל דבר שאינו הכרחי לעני יכול לומר לו כן, אבל הרבה צריך לדקדק בזה, שכמה פעמים הכרח לדור בסביבה של תורה ששם בדרך כלל הדירות יקרות מאד כנודע, וגם אם רוצה לדור בסביבת משפחתו וחבריו הרגילים ללמוד עמהם ביחד, שהמה דברים ההכרחיים לבני תורה, שאז בודאי אינו רשאים לומר לו שידור במקום הזול שאין לו כל הנ"ל.

ובשבט הלוי (שם) כתב שאם מקום הזול הוא גם בסביבה של תורה, הרי ממילא קניית דירה במקום היוקר הוא בגדר מותרות שאין הצבור חייבים להשלים לו.

איברא יש הרבה מקרים שאין צד השני רוצה בכך ורוצים דוקא לגור במקום רכזו אוכלסי תורה ויראים, ואם צד הרוצה מתעקש בזה, א"כ שוב נכנס הדבר בגדר מצוה, כיון שלפי מצבו אי אפשר בענין אחר.

צדקה לאדם שאינו משתדל לפרנסתו

ברמב"ם (מתנות עניים פ"ז ה"ט) **ובשו"ע** (שם ס"י) נפסק שעשיר המרעיב עצמו, ועינו צרה בממונו שלא לאכול ממנו, אין משגיחים בו.

וכתב **בשו"ת מהרשד"ם** (יו"ד סי' קסו), פשיטא שאין חלוק בין מי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס למי שאין לו מעות בעין ויכול להתפרנס ממקום אחר ממלאכה או אומנות או סחורה, שאם יעלה בדעת שכל מי שאין לו מאתים זוז בעין ויכול להרויח מזונותיו במלאכה או בענין אחר כנז' יתפרנס מן הצדקה אין ספק שהיה זה מן הנמנע, שרבו מאד האנשים שאין להם מעות בעין והם בעלי מלאכה או ד"א, שיתפרנסו מן העשירים, ולא היה הקומץ משיביע את הארי.

ויש לנו לבחון מקום זמן ודרך העולם, וידוע שבזמן הזה יש אנשים בעלי מלאכה או דבר אחר ומתפרנסים בדוחק ואין מטילים עצמם על הצבור ולא על קרוביהם, וכל הנהו עובדי דפ' מציאת האשה דהלל שלקח לעני בן טובים סוס לרכוב עליו כו' ואנשי גליל שלקחו לעני ליטר' בשר כו' היינו שהיו מלומדים בכך ואלו היו חסרים היה אפשר שלא היו מסתפקים, וכההוא עובדא דאמרינן התם ההוא גברא דאתא לקמיה דרב נחמיה שהיה דרכו לגלגל בבשר וגלגל עמו רבי נחמיה בעדשים ומת, ועכ"ז מסיק התם דלא איבעי לפנוקי נפש' כולי האי וכן פרש"י ז"ל על ההוא קרא דמייתי בגמ' ואתה נותן להם את אכלם בעתו הכל לפי מה שהוא כל א' לפי למודו, הרי ודאי דלא מיירי אלא במי שהורגל ואין לו יכולת עתה בשום צד למצוא הרגלו ולמודו ואפשר יסתכן, על זה אמרה תורה אשר יחסר לו, לא על מי שאבותיו ואחיו וארץ מולדתו רגילים להתפרנס מטרחה ועמלם ויגיע כפיהם והוא רוצה להתנהג מעונג בלתי עמל דאין זה נקרא יחסר לו כי הוא מחסר את עצמו ושאישי כזה אין על הצבור מוטל לפרנסו ולא על קרוביו הוי כמי שיש לו ואינו רוצה להתפרנס משלו שאין נזקקין לו.

עפ"י כתב **בשו"ת שבט הקהתי** (ח"ה סי' קעז) שעני שאין תורתו אומנותו ויכול לעבוד למחייתו אסור לו לקחת צדקה, אלא א"כ אינו מוצא עבודה, ומחמת הספק וכו' צריך ליתן לו. ומ"מ בספר **בארח צדקה** (פ"ה הערה כו) הביא בשם הקובץ תשובות שאם יש לו אשה וילדים צריך ליתן עבודם שהרי הם לא חטאו.

והנה **בשו"ת אגרות משה** (יו"ד ח"ד סי' לו) כתב שהטור והרמ"א לא יזכרו את ענין יששכר וזבולון בהלכות צדקה, אלא בהלכות ת"ת (יו"ד סי' רמו ס"א) מפני שדין זה הוא אף כשאין בהסכם יששכר וזבולון מצוות צדקה, והיינו שענין זה הוא גם במי שיש לו נכסים ויכול לעסוק בהן וירוויח כמו שאר אינשי. ומצד מצוות צדקה מסתבר שליכא באיש כזה אפילו אם אירע שמחמת חשקו בלימוד התורה אינו רוצה להתעסק בנכסיו אלא ללמוד תורה ולהתפרנס מצדקה, אין מחוייבין ליתן לו, אלא יש לו רשות למכור תחילה מה שיש לו ולהתפרנס מזה, ואחר שיכלו מעות ההם יהיה רשאי אז ליקח צדקה דהרי אז הוא ממש עני. ואף כשהוא עצמו גרם לזה שלא בשביל לימוד תורה, והוא פושע, חייבין לפרנסו מצדקה. וודאי רשאי מי שנפשו חשקה בתורה למכור את נכסיו ולאכול דמיהן, אף שיצטרך ליקח צדקה כישכלו המעות.

וסוי לבה ופרח רוחה

ויפג לבו כי לא האמין להם' (בראשית מה כו) מלשון **מאין הפוגות'** (איכה ג מט) כלומר אין הפסק לדמעות, ופירושו פסקה תנועת לבו והיה כמות. וכן בדרך הטבע כאשר תבא שמחה פתאום על האדם יתעלף ויהיה כמת, וטעם הדבר, כי יפתח הלב ויתרחב פתאום, והחום הטבעי שבתוך הלב יוצא ממנו ויתפשט בחיצוני הגוף, ואז ישאר הלב מבפנים קר ומתוך כך בא לידי עלוף. והענין הזה ברוב הוא נמצא בזקנים ובבני אדם חלושי הכח, בבוא להם השמחה פתאום, וכענין שדרשו רז"ל במסכת (כתובות סב:) הות יתבא דביתהו וקא נהלה קמחא דל עיניה חזיתה סוי לבה פרח רוחה אמר עניה זו לשוא שמרה בעא רחמי עלה ואחיה. כי ברוב השמחה שבא לה פתאום בראותה את בעלה ופג לבה ופרחה נשמתה.

(רבינו בחיי, בראשית מה כו)

כי פליגי בהעדפה ע"י הדחק ת"ק סבר לבעלה ור"ע סבר לעצמה

לפום צערא אגרא' (אבות פ"ה מ"ב) אפש"ל, דסבר ר"ע העדפה ע"י הדחק לעצמה, וסבר ר"ח וסיעתו דהלכה כר"ע. וכבר ידוע דאנו עם השי"ת כדין אשה ובעלה, הנה כי כן מעשה ידינו ומצותינו הכל לבעל כביכול השם יתברך תחת מזונותינו, כדין האשה דמעשה ידיה תחת מזונותיה, ונמצא מה שהקב"ה משלם שכר טוב לצדיקים הוא בחסד עליון, ואינו ראוי ליקרא בשם שכר, מאחר דהמצוות לפיהן ישיב והם לו תחת מזונותיו. וז"ש מתן שכרן של צדיקים, דלפי האמת מתנה בעלמא הוא דיהיב ואינו שכר, אך אם אנו עושים העדפה ע"י הדחק לדעת ר"ח שההלכה כר"ע דהוי לעצמה, זה אפשר ליקרא בשם שכר. וז"ש לפום צערא אגרא, שסובל בעשיית מצוה ותלמוד תורה דהוי העדפה ע"י הדחק, בהא דזקא אגרא יתכן לקרותו בשם שכר דהוי לעצמינו, כדין אשה שהלכה כר"ע, אבל אי אין צער בהעדפה הוי לבעל ולא נכון ליקרא בשם אגרא.

(חסדי אבות להחיד"א, אבות פ"ה)

אכלם בעתו לא נאמר רק בעתו שנותן לכל אחד בעתו

במדרש פ' זו (ויחי) קשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, שנא' 'לגוזר ים לגזרים ונאמר נותן לחם לכל בשר', צ"ל מה דמיון זל"ז, ונ"ל הקב"ה מפרנס כ"א ואחד בעתו וזמנו, וכדאמרו ז"ל בכתובות (סז:), דלתת אכלם בעתו לא נאמר רק בעתו, שנותן לכל אחד בעתו, שזה מצליח בעסק צמר וזה בפירות דגן ותירוש לכ"א כשצריך, וזה השגחה פרטית על כל אחד ואחד, והנה ה' עשה נסים לאבותינו במצרים והי' הכל בכללות לאומה ישראלית, וכן הי' נס קרי"ס, אלא דאמור במדרש, לגוזר ים סוף לגזרים, הרבה גזרים שלכל שבט ושבט הי' שער לעצמו, וכל מיני פירות ומגדנים כפי צרכם ליונקי שדים ועוללים, וזה כעין נס הפרנסה שהוא בהשגחה פרטית והיינו קשה מזונותיו של אדם כקרי"ס וכנהנ"ל, ומייתי דכתי' לגוזר ים סוף לגזרים, וכת' נותן לחם לכל בשר, היינו לכ"א בפ"ע יחידי וכן הי' בקרי"ס לגזרים הרבה.

(כתב סופר, ויחי)

ראשי ממלכת התורה "עוז והדר" בביקור מיוחד ומרומם אצל מרנן ורבנן ראשי הישיבות בעיר

עכשיו במסגרת הדף היומי, וחלק ראשון של "חומש אור החיים המבואר".

ביום רביעי הגיעו חברי המשלחת של "ממלכת התורה" אל "עיר התורה" שבארצות הברית, הלא היא העיירה "לייקוואד" שבניו ג'רסי, שם נתקבלו בהתלהבות ובתשואות חן על ידי בני התורה אשר הביעו את הוקרתם העמוקה והערכתם הגדולה לאלו העומדים מאחורי המהפכה התורנית הגדולה של דורנו, ובפרט לנשיא המכון הגה"צ שליט"א הנושא את העול הכבד במסירות נפש עד אין קץ. יותר מכל דברי העידוד והשבח שהושמעו באוזניהם היה להם מראה עיניהם למשיב נפש, כאשר נכנסו אל היכל הישיבה "בית מדרש גבוה" ולקול התורה המתרונון ועולה מפיות האלפים ההוגים בתלמודם, יכלו להבחין שרובם ככולם יושבים רכונים מעל גבי הגמרות המפוארות והמושלמות של "עוז והדר".

מרנן ראשי הישיבה שליט"א קדמו את הגה"צ נשיא המכון שליט"א בחמימות מיוחדת, בהזכירם לפניו חסדי אבות, חותנו הגדול הגאון הגדול רבי משה ניישלאס זצ"ל רבה של שיכון סקווירא ומגדולי הפוסקים בארה"ב, שרבים מהרבנים ומורי ההוראה שבלייקוואד זכו לשמש לפניו בהוראה.

כמו כן חזרו על דברי מרנן ראשי הישיבה הגאון רבי אהרן קאטלר זצ"ל בהספדו על חותנו הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל "אבן האזל" ומייסד "אוצר הפוסקים" בירושלים, שאמר לו שמלבד המטרה הנשגבה של בירור מקחם של צדיקים בכינוס תורתם של גאוני הדורות לפונדק אחד, היתה לו עוד מטרה נוספת בזה, לתמוך ביד גדולי תלמידי החכמים שהיו בירושלים ומטבע הדברים חיו אז בחרפת רעב. והתבטאו ואמרו על ממלכת התורה "עוז והדר" שאף היא ממלאת כיום את שתי המטרות הגדולות והקדושות הללו.

נשיא המכון הגה"צ שליט"א סיפר לראשי הישיבה על המהפך החיובי שחוללה מהדורת ה"מתבתא" מאז הופעתה, שכן רבים מאלו העוסקים בפרנסתם וטרודים רובו של יום על המחיה ועל הכלכלה הרי בהגיעם לקבוע עיתים לתורה הינם כבר עייפים ויגיעים מעמל היום ואין מוחם צלול להבין דברי הגמרא על בורייה, ובפרט אותם שבימי נעוריהם ידעו פרק בלימוד והיו מתייעים בתורה ועמלים בה ללומדה כהוגן, עכשיו כשאין עולה בידם להבין הסוגיא על נכון, הרי אינם מוצאים עוד שום טעם

במסגרת ההכנות הקדחתניות לקראת החגיגה העולמית של "סיום הש"ס" של ממלכת התורה "עוז והדר" הנועדה להתקיים אי"ה ברוב פאר והדר ביום ח"י טבת הבעל"ט בהיכל האירועים "אוניו" שבקרית שדה התעופה בלוד, בהשתתפות גדולי ומאורי הדור שליט"א ראשי אלפי ישראל, ומוקירי ותומכי התורה די ככל אתר ואתר, מבקרים בימים אלו בארה"ב משלחת מיוחדת מראשי ממלכת התורה "עוז והדר" בארץ הקודש בראשות הרה"ג רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א ראש ביהמ"ד "היכלי תורה", והרה"ג רבי פנחס בידרמאן שליט"א מחבר "ביאורי רש"י" על התורה, והרב שלמה מנחם סופר מנכ"ל עוז והדר בארה"ק, ומתלווים לנשיא ממלכת התורה ומחוללו הגה"צ מגזע אראלים ותרשישים רבי יהושע לייפער שליט"א מגדולי רבני מאנסי, לביקוריו אצל גדולי וקברניטי הדור שבארה"ב, להביא לפניהם את דבר ממלכת התורה בארה"ק והפעולות הכבירות הנעשות במסגרתו בכדי להגדיל תורה ולהאדירה, לקבל ברכתם ולהזמין להופיע בארה"ק במעמד הנשגב והכביר לכבודה של תורה ולומדיה.

תחת צילה של ממלכת התורה "עוז והדר" חוסים כיום למעלה מחמש מאות תלמידי חכמים מובחרים, הממציים את כישרונותיהם הברוכים בהאדרת ספרי הקדמונים והגהתם מכל סיג ופגם מתוך עמל ויגיעה רבה להבנת הדברים על בוריים, או בהרבצת תורה לרבבות על ידי כתיבת הביאורים במסגרת הפרויקטים המובחרים "תלמוד בבלי המבואר מתיבתא" "משנה ברורה המבואר" "מקראות גדולות המבואר" המהווים יחד את "ספריית הקודש בתפארתה", והפרויקטים הנוספים העומדים בתחילת דרכם.

לפני גדולי ישראל הוצגה החוברת המיוחדת "ש"ס עוז והדר הש"ס של גדולי ישראל הש"ס של כלל ישראל" שהפקתה נערכה במיוחד לרגל השלמת הש"ס, זאת בכדי לשבר את האוון על מעלותיה המיוחדות של מהדורה זו שעדיין לא היתה כמותה מעולם, פרי עמלם של מאות תלמידי חכמים מזה עשרים שנה, עד שזכו עתה לברך על המוגמר ולהביא לפני קהל לומדי התורה יין ישן מזוקק בקנקן חדש, ולהכניס אל ארון הספרים את הש"ס המושלם והמדויק, תורה מפוארה בכלי מפואר.

כן הציגו לפניהם עוד את שאר היצירות המופלאות של בית היוצר הגדול "עוז והדר" שיצאו לאחרונה מתחת מכש הדפוס, כך של הש"ס המבואר "מתיבתא" על מסכת כתובות הנלמדת

תיבות שנעשו בצורה חובבנית, או כאשר טעות סופר בעלמא תוקנה בטעות נוספת כתוצאה מקושי בהבנת הדברים, והפליא את עבודתם של מכון "עוז והדר" שבמהדורתם לא חסכו

עמל ויגיעה ולא סמכו על שום סברות, אלא חפשו ובדקו בדפוסים ישנים ובכתבי יד עד שהגיעו אל הנוסחא המדויקת והמתוקנת, וציין את הזכות הגדולה שנפלה בחלקו של נשיא המכון ומייסדו וכל העומדים עמו ולימינו ונוטלים חלק בזיכוי הרבים המופלא הלזה שאין לו רע ודמיון. שעה ארוכה ישבו ראשי ממלכת התורה בביתו של המשגיח שליט"א, מגדולי הגאונים ובעלי המוסר בארה"ב, תוך שהוא מפליא לרומם ולשבח את המפעל הגדול והכביר, ומתפעל מההיקף העצום של תלמידי החכמים הרבים הזוכים לחסות בצל ממלכת התורה בארה"ק.

ראש הישיבה הגאון רבי אריה

מלכיאל קוטלר שליט"א נענה מיד בכניסת המשלחת לביתו, כי אין צורך להכביר במילים בשבח היצירה המופלאה שלפניו, שהרי רואים בחוש שכל הבחורים והאברכים מגיעים לשיבה כשגמרא של "עוז והדר" תחת שחיים, ורק בה הם קובעים את לימודם. כן הביע את התפעלותו ממהדורת "מתבתא" וציין שאין זה מיועדת רק להמון עם, אלא יש בה תועלת גם לגדולי תורה אשר מוצאים לפניהם את כל המובאות העוסקות בסוגיא זו שהוא עומד בה, ובפרט שבמהדורה זו מביאים את כל דברי התורה הפזורים בכל מקומות הש"ס לרבות מספרים שאינם מסודרים על אותה מסכת שהוא עומד בה, ואין כל אדם יודע עליהם,, ומכנסים הכל על אתר.

בנוסף הזכיר לשבח את פעולתם הטובה שהשכילו להדפיס

בתחילת הכרך את כל דפי הגמרא כסדרם עם המהרש"א כמתכונתם מני אז, ורק לאחר מכן הביאו את עמודי הגמרא המשולבים יחד עם העמודים המבוארים.

וסיפוק בלימוד שטחי ועד מהרה מתבטלת גם שעה מועטת זו של תורה רח"ל, אמנם עכשיו הרי הם מוצאים סיפוקם בגמרא זו הערוכה ברמה גבוהה במיוחד, כשבנוסף על כך יש בה את המדורים הנפלאים של "ילקוט ביאורים" מכל רבותינו הראשונים והאחרונים על הגמרא, וכן ביאורי רש"י והתוספות ואוצר עיוניים מדברי הרמ"ם וראשי הישיבות, ובכך מרגישים הם את מתיקות התורה הנפלאה כבימי נעוריהם.

כמו אותה שיחת טלפון מרגשת שקיבל מאיש עסקים בדרום המדינה שהתקשר אליו ואמר לו: "דע לך כבוד הרב שאתה הצלת את יהדותי...", "לפליאתי ולתדהמתי הסביר לי דבריו -

כך סיפר הגה"צ שליט"א - התברר שההוא היה בצעירותו מטובי בני הישיבות והלומדים, ומאחר שהתחיל להיות טרוד במסחריו ולא היה ראשו פנוי ללמוד בעיון כהרגלו מאז, נאבד לו כל החשק והטעם בלימוד, ואיך נראה יומו של אחד שאינו עוסק בתורה כלל הרי אין מן הצורך לתאר... אך מאז יצאה מהדורת "מתבתא" הרי הוא יושב ולומד חמש שעות מדי יום...".

עוד סיפר על אותו אחד שניגש אליו ואמר לו: "תדעו לכם שבזכות הגמרות שלכם התחלתי שוב ללמוד תוספות וזאת לאחר עשר שנים שלא למדתי שום תוספות"... כי רק בזכות הביאור המושלם והמופלא התחיל שוב ללמוד תוספות וחידיש כנשר נעוריו.

והפלא הגדול שלא כמו שחששו אחרים שבעקבות הגמרות הללו ירד היקף לימוד העיון ח"ו, תחזית שלא נתממשה בס"ד, שכן בני הישיבות מעדיפים תמיד להתחיל כך דבר ממקורו ולא לסמוך על מה שלמדו אחרים והעלו ביגיעתם, אלא בדיוק ההיפך קרה, שבזכות זה נוספו אלפים ללימוד הש"ס מתוך ידיעה והבנה.

המשגיח הגאון רבי מתתיהו

חיים סלמון שליט"א הביע את השתוממותו מהשיבושים המרובים אשר היו בדפוס הש"ס הקודמים ותוקנו במהדורת "עוז והדר", מהם תעלולי "הבחור הזעזער" או פענוח ראשי

עצמה הברכה הגדולה ביותר כנאמר "ברוך אשר יקים את דברי תורה הזאת".

ראש הישיבה הגאון רבי ישראל צבי ניומאן שליט"א שקיבל את חברי המשלחת בחדרו

המיוחד, התבטא כי הוא מופתע ממה שהוא רואה איך שהתורה

עצמה היא פרה ורבה ומתרבה והולכת, ובודאי שאף מחולל הדף היומי הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין לא פילל ולא מילל עד היכן הדברים יגיעו, ומי חזה את שאר הדברים המופלאים אשר יוזמו ויוצרו בעקבות תקנתו.

וסיפר שפעם הגיע אל הגאון רבי אלעזר מנחם שך זצ"ל תלמיד חכם שהחזיק ישיבה לבחורים שלא הגיעו מבתיהם של בוגרי ישיבות, ויצא הגרא"מ שך מגדרו בכדי לכבדו באופן מופלא ביותר, ולתמיהת בני ביתו נענה ואמר, "התלמידים שלי הלא הרי אם לא

היתה ישיבת פונוביז' היו לומדים בישיבות אחרות סלבודקא או חברון, ואם כן אין בכך רבותא שהם לומדים אצלנו בישיבה, אולם אילולא ישיבתו של זה הרי לא היו תלמידיו לומדים כלל בישיבה, ואם כן מה רבה היא זכותו". ופנה אל הרב וסיים בהערכה: ואתם הרי זכיתם בשני העולמות, שכן מצד אחד הנכם מסייעים ללומדי התורה המופלגים שמוצאים עזר וסיוע בכל ספריכם הנפלאים, ומצד שני הנכם גם מקרבים אל התורה יהודים כאלו שבלעדיכם לא היו לומדים כלל, אשריכם ומה טוב חלקכם וחלק אלו הנוטלים יד בזכויות כבירות אלו.

ראש הישיבה הגאון רבי דוד צבי שוסטאל שליט"א הזכיר בדברי ברכתו שמכון "עוז והדר" מיישמת בפועל את האמור "להגדיל תורה ולהאדירה", שכן משמעות "להגדיל" הוא בכמות ו"להאדיר" הוא באיכות, ואכן כפי שעינינו רואות הרי אלו הם התוצאות הנשגבות של ממלכת התורה, כינוס כל דברי רבותינו למקום אחד ולבארם על נכון בתוספת מרובה על העיקר, ולהגישם בדפוס נאה ומשובח מזוקקים מכל מכשול וטעות, ובפרט שכל נתיבותיהם הוא רק ע"פ הראשונים והאחרונים ולאחר העמל והיגיעה בדברי קדשם כפי הראוי.

בסיום דבריו נענה ראש הישיבה ואמר לנשיא ממלכת התורה שליט"א שבודאי שהוא שלוחא דרחמנא החפץ להנחיל דברי תורתו לבני ישראל עם קרובו, וכידוע שכל שליח כאשר מבטל עצמו לדעת המשלח הרי הוא נעשה כביכול חלק ממהותו, ואם כן אין ספק שברכת ה' תלווהו ואת כל העומדים לימינו להגדיל תורה ולהאדירה וחפץ ה' בידו יצליח מתוך הרחבה והרחבת הדעת.

ראש הישיבה הגאון רבי ירוחם אלשין שליט"א אף הוא התפעל עמוקות ממראה עיניו והתבטא בפליאה - "אתם הרי מרעידים את העולם בכח התורה שלכם,

אם הייתם נמצאים בדורות קודמים, כבר היו היום רבבות של גאונים מופלאים", וברוב התרגשות נענה ואמר כי אין ספק שלממלכת התורה "עוז והדר" יש שליחות מיוחדת לדורותינו, וקורא הדורות מראש הועידם במיוחד לימים טרופים הללו ימי עקבתא דמשיחא, הדורות החלושים שלפני ביאת המשיח, כאשר הראשים אינם פנויים לעמל ויגיעת התורה כמקדם ולאז כל מוחא סביל דא, ועל ידי מפעליהם מוצא כל אחד ואחד את חלקו בתורה.

בימים אלו ממשיכים הם בביקוריהם אצל גדולי האדמורי"ם שליט"א להתברך מפי קדשם לכבוד שמחת התורה ולומדיה.

עוד שעה ארוכה יש ראש הישיבה והפליא לשבח את מפעלי התורה העצומים שבראשות נשיא ממלכת התורה שליט"א, וסיים בהערכה מופלגת שבודאי אינם צריכים עוד לשום ברכה כלל, שהרי הם מתעסקים בהפצת התורה הקדושה שהיא

